

COMANDANȚII REPRESIUNII

Coman Ion

Ion Coman s-a născut la data de 25 martie 1926, în comuna Asan-Aga, judetul Teleorman. A urmat Școala Industrială din București și apoi Școala Divizionară de la Arad. Devine activist în cadrul Uniunii Tineretului Muncitor și este trimis la studii la universitățile de marxism-leninism din București și Cluj, unde își însușește cunoștințe în domeniul filozofiei și materialismului dialectic între anii 1954-1957.

În anul 1959 Ion Coman devine student la Facultatea de Comandă și Stat Major din cadrul Academiei Militare din București, ale cărei cursuri le-a absolvit ca șef de promoție. Este încadrat apoi ca ofițer în Direcția Superioară Politică a Armatei (DSPA), alternând răspunderile din cadrul organelor de partid cu cele din statele majore. La data de 17 iunie 1962 este numit în funcția de prim-loțiitor al șefului Marelui Stat Major, apoi a îndeplinit funcțiile de comandant al Armatei a III-a, dislocată la Cluj (25 noiembrie 1964-17 iunie 1965) și adjunct al ministrului Forțelor Armate și secretar al Consiliului Politic Superior al Armatei (1965-1974). În anul 1965 a devenit membru al C.C. al P.C.R.

În perioada 29 noiembrie 1974-16 iunie 1976, generalul-locotenent Ion Coman a îndeplinit funcția de șef al Marelui Stat Major al Armatei Române și prim-adjunct al ministrului Apărării Naționale. În calitate de șef al Marelui Stat Major, el a contribuit la consolidarea structurilor din domeniul înzestrării armatei cu tehnică din producția internă, iar în planul instruirii trupelor a propus renunțarea la schemele rigide și la practicile ineficiente. Generalul Coman a fost primul șef de stat major dintr-o țară est-europeană care a fost primit la Casa Albă de către un președinte al Statelor Unite ale Americii, Gerald Ford.

În anul 1975 a fost reales ca membru al Consiliului de Stat al R. S. România. După un an și jumătate, cât a îndeplinit funcția de șef al Marelui Stat Major, la data de 16 iunie 1976, generalul-colonel Ion Coman a fost numit în funcția de ministru al Apărării Naționale, pe care a îndeplinit-o până la 29 martie 1980. Începând din anul 1980, îndeplinește funcții importante în organele de conducere ale P.C.R., fiind secretar al Comitetului Central și șef al secției militare și juridice (1980-1989) și deputat în Marea Adunare Națională.

În perioada 1977-1983, Coman Ion a avut și o contribuție la realizarea unor cărți atât ca autor, cât și coautor.

România în Războiul de Independență 1877-1878 (Ed. Militară, 1977) - coautor

Etica comunistă și conduita militară (Ed. Militară, 1978)

Apărarea națională în concepția Partidului Comunist Român (1982)
Concepția politico-militară a tovarășului Nicolae Ceaușescu privind apărarea
independenței patriei noastre socialiste (Ed. Militară, 1983) – coautor

*

În data de 17 decembrie 1989, Coman Ion a fost trimis la Timișoara de către Ceaușescu Nicolae cu un scop bine definit, după cum a relatat chiar el, în cadrul *Procesului de la Timișoara*: „«Am ordonat lui Milea și lui Postelnicu să întrebuițeze forța armată, inclusiv focul de armă, pentru a face ordine în Timișoara. În această situație, voi convoca și ședința Comitetului Politic Executiv pentru a le cere părerea. În această situație», spune, «am ordonat lui Milea și lui Postelnicu să destine un grup de generali de mare răspundere, care să se deplaseze la Timișoara, să execute ordinele pe care le-am dat.» În final, îmi spune: «Te duci și tu la Timișoara pentru a vedea cum se execută acest ordin!». Aceasta a fost discuția cu Nicolae Ceaușescu, purtată în ziua de 17 decembrie, orele 14,00.”¹ La Timișoara s-a deplasat cu avionul, fiind însoțit de un grup de ofițeri superiori din cadrul M.Ap.N și M.I. Aceștia au fost: Gușe Ștefan, prim-adjunct al ministrului Apărării Naționale și șef al Marelui Stat Major, Stănculescu Victor, prim-adjunct al ministrului Apărării Naționale și șef al Departamentului pentru Producția de Apărare și Înzestrare a Forțelor Armate, Cârneanu, adjunct al comandantului Apărării Antiaeriene a Teritoriului, Chițac Mihai, comandantul Trupelor Chimice și comandant al Garnizoanei București, și Nuță Constantin, adjunct al ministrului de Interne și șef al I.G.M.

Ajuns la Timișoara, în sediul fostului Comitet Județean de Partid se instituie un comandament de coordonare a activităților de reprimare și restabilire a ordinii în Timișoara. În cadrul teleconferinței din 17 decembrie, Ceaușescu Nicolae afirmă din nou statutul lui Coman la Timișoara: „Te rog, acționează în numele meu și preiei comanda și-mi raportezi, din 15 în 15 minute, cum se soluționează problemele! Pe toți îi chemi și le dai ordin să execute! Toate unitățile să fie în centru și să pună ordine! S-a înțeles?”² Astfel, între 17 decembrie ora 17.00 și 22 decembrie ora 13.00, Coman Ion a coordonat în numele lui Ceaușescu Nicolae represiunea din Timișoara.

În data de 22 decembrie, Coman Ion și Pacoste Cornel au fost reținuți în gară de un grup de tineri în timp ce cumpărau bilete de tren, în încercarea de a părăsi Timișoara. Au fost duși la

¹ *Procesul de la Timișoara*, vol. III, p. 1311

² Stenograma teleconferinței din 17.12.1989

Operă, iar de acolo au fost preluați de M.Ap.N. În urma cercetărilor penale efectuate de Parchetul Militar Timișoara și a rechizitoriului³ prezentat instanței, au fost reținute următoarele fapte:

„Astfel, inculpatul Coman Ion a declarat că a fost trimis de Ceaușescu Nicolae la Timișoara, în legătură cu evenimentele din acel oraș, recunoscând inițial că a constituit un comandament, în cadrul căruia a rezolvat problemele cu care a fost confruntat până la 22 decembrie 1989 orele 13,00 (fila 9, vol. IX), pentru ca în instanță să susțină că nu s-a constituit niciun comandament și că el, personal, avea numai atribuția de «a veghea la modul în care se inițiază și se desfășoară acțiunile pe linie militară», precizând apoi însă că s-a instalat la Comitetul Județean de Partid, pentru că trebuia să coordoneze activitatea tuturor forțelor armate existente în garnizoană (M.Ap.N., D.S.S. și M.I.), precum și că de problemele militare se ocupa el cu cei 5 generali – Stănculescu Atanasie Victor, Gușă Ștefan, Chițac Mihai, Nuță Constantin și Cîrneanu Florea (fila 41, vol. XIV).

Același inculpat a mai recunoscut că pe tot parcursul evenimentelor a ținut legătura permanentă cu punctele de comandă existente pe linie M.Ap.N. și M.I. (filele 28, 39 și 42, vol. XIV), că în seara zilei de 17 decembrie 1989 a discutat cu generalul Gușă Ștefan cu privire la modul de folosire a focului de armă (filele 12, 26, vol. IX) și că în jurul orelor 18,30-19 din aceeași seară a transmis prin telefon, generalului Gușă Ștefan și direct generalului Nuță Constantin, ordinul de a se trece la executarea focului de armă, precum și că în ziua de 18 decembrie 1989, pentru o mai bună coordonare a acțiunilor, a ordonat să fie făcută o hartă comună cu dispozitivele Ministerului Apărării și Ministerului de Interne (filele 26 și 48, vol. IX, 25-26, 29 și 38, vol. XIV). Pe de altă parte, acest inculpat a mai susținut că în noaptea de 17/18 decembrie 1989, începând cu orele 0,00, a intervenit pentru încetarea focului și că l-a temperat pe generalul Gușă Ștefan (filele 25 și 27, vol. XIV), iar atunci când a ajuns la Timișoara, forțele Ministerului Apărării Naționale și ale Ministerului de Interne se aflau în dispozitive de luptă și începuseră să execute focul înainte de a da el ordin (filele 25 și 37, vol. XIV), că el nu putea să nu execute ordinul dat de Ceaușescu Nicolae, pentru că era în permanență urmărit de organele de Securitate (fila 7, vol. IX), precum și că focul de armă ar fi fost justificat, deoarece nu puteau fi potoliți altfel cei care devastau magazinele (fila 39, vol. XIV).

³ Rechizitoriul Procuraturii Militare Timișoara din 5 februarie 1900

Totodată, inculpatul Coman Ion a mai învederat că, atunci când se odihnea, era înlocuit la comandă de coinculpatul Bălan Radu (fila 28, vol. XIV).²⁴

În ce privește pe inculpatul Coman Ion, în urma deliberării, instanța a hotărât ca încadrarea juridică să fie schimbată din infracțiunea de genocid prevăzută de art. 357 alin. 1 lit. a și b cu aplicarea art. 75 lit. a C. pen. în infracțiunea de omor deosebit de grav, prevăzută de art. 174 alin. 1 raportat la art. 176 alin. 1 lit. b C. pen., și tentativă la infracțiunea de omor deosebit de grav, prevăzută de art. 20 și 21 raportate la art. 174 și 176 alin. 1 lit. b și alin. 2 C. pen., ambele cu aplicarea art. 75 lit. a C. pen. În acest sens, s-a dispus condamnarea lui Coman Ion la:

- 20 de ani închisoare, interzicerea timp de 10 ani a drepturilor prevăzute în art. 64 lit. a, b și c C. pen. și degradare militară pentru infracțiunea de omor deosebit de grav, prevăzută de art. 174 alin. 1 raportat la art. 176 alin. 1 lit. b C. pen., cu aplicarea art. 75 lit. a și a art. 67 C. pen.;

- 10 ani închisoare și interzicerea timp de 5 ani a drepturilor prevăzute în art. 64 lit. a, b și c C. pen. pentru tentativă la infracțiunea de omor deosebit de grav, prevăzută de art. 20 și 21 și raportate la art. 174 și 176 alin. 1 lit. b și alin. 2 C. pen., cu aplicarea art. 75 lit. a C. pen.

În baza art. 33 lit. a, art. 34 alin. 1 lit. a și alin. 2 și a art. 35 C. pen., dispune ca inculpatul Coman Ion să execute pedeapsa închisorii cea mai grea, cu adăugarea unui spor de 5 ani, în total 25 de ani închisoare, precum și interzicerea timp de 10 ani a drepturilor prevăzute în art. 64 lit. a, b și c C. pen. și degradare militară.

Prin Decretul 588/11 decembrie 2000, semnat de către președintele României, Emil Constantinescu, Ion Coman a fost grățiat de restul rămas neexecutat din pedeapsa cu închisoarea. În total, el a executat în detenție 3 ani, 3 luni și 10 zile.

După eliberarea din penitenciar, Coman Ion a scris două cărți despre Revoluția Română din 1989: *Timișoara. Zece ani de la sângerosul decembrie 1989* (Ed. Sylvi, București, 2000) și *Omul se duce, faptele rămân, istoria însă le va judeca* (Ed. Meteor Press, București, 2007) – coautor.

Gino RADO

⁴ *Procesul de la Timișoara*, vol. IX, p. 246-247